

určité místo zaměstnance teprve zjednává a je, skončiv svoji činnost na tomto místě, zase propustí; neboť záleží tu právě jen na řečené povaze podniku samého.

Zák. č. 89/1920 Sb. ve shora cit. ustanovení označil kočovný orchestr za kočovný podnik, jehož zaměstnanci jsou z pojistné povinnosti vyňati. Bylo pak povinností žal. úřadu, aby otázku, zda v daném případě lze označiti orchestr st-lův za podnik kočovný, posoudil s hledisek výše uvedených. Žal. úřad, zodpovídaje si otázku právní povahy kočovného podniku, v daném případě však vycházel patrně z právního názoru, že orchestru st-lovu se povahy kočovného podniku již proto nedostává, že orchestr byl v kritické době podle ujednání na určitém místě provozován. Než názor ten je podle toho, co shora uvedeno, právně mylný.

Č. 10.988.

Pojištění úrazové: I. Pojistné povinnosti úrazové podléhá truhlářský podnik, ve kterém se sice většina prací koná ručně v dílně majitelově, avšak část jejich se pravidelně provádí na strojovém zařízení podniku družstva truhlářů, třeba podnik posléze zmíněný je od dílny na prvním místě uvedené místně oddělen. — II. Úrazová povinnost pojistná závisí za podmínek v zákoně stanovených na užívání hnacího přístroje a nevyžaduje, aby zaměstnanci in concreto byli vydáni nebezpečí spojenému se strojovou prací. — III. Konání prací jen mimochodem jest opakem trvalého konání prací; trvalost není totožná s nepřetržitostí.

(Nález ze dne 9. ledna 1934 č. 22.534/33.)

Prejudikatura: ad I.: Boh. A 6068/26; ad II.: Boh. A 1518/22, 6068/26, 7564/28; ad III.: Boh. A 6068/26.

Věc: František P. v J. proti ministerstvu sociální péče o úrazové pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Zařadovacím výměrem z 10. listopadu 1924 uznala Úrazová pojišťovna dělnická pro Čechy podnik Františka P., mistra truhlářského v J., podle zák. o úrazovém pojištění dělnickém za pojištěním povinný a zařadila jej od 1. února 1920 pod titul 426 »truhlářství neužívající motorů« do nebezpečenské třídy III. a nebezpečenského procenta 14.

Nař. rozhodnutím nevyhovělo min. soc. péče v pořadu instančním odvolání st-lovu s tímto odůvodněním:

»Podle výsledku doplněného a odvolatelem nepopřeho šetření prováděl František P. ruční truhlářství v J., avšak za účelem obrábění dřeva ze svého truhlářství užíval strojů podniku Strojního družstva truhlářů a dřevoprábějících řemesel v J., místně vzdáleného, tím způsobem, že docházel do tohoto strojního podniku a tam obstarával práce obrábění dřeva. Strojní družstvo truhlářů a dřevoprábějících řemesel v J., jehož byl P. podílníkem, mělo za účel podporovati své členy v jejich živnosti, zříditi společnou dílnu, opatřenou obrábějícími stroji, se sušárnou a skladištěm, a propůjčovati jim obráběcí stroje za poplatek valnou hro-

madou stanovený. Jak bylo vyšetřeno, byly na strojích zmíněného družstva konány práce pro podnik odvolatele jím samým v období 1920 až 1926 v tomto rozsahu: — — — — Z P.-ových zaměstnanců přicházeli do strojní dílny dva jeho učňové, kteří přiváželi na vozíku materiál k obrábění určený a zpracovaný materiál opět ze strojní dílny odváželi do dílny ručního truhlářství. Z uvedeného plyne, že odvolatel vykonával ve vlastní dílně pouze ruční práce truhlářské, kdežto strojové zpracování materiálu prováděl skutečně na hnacích přístrojích, které jsou od jeho vlastní dílny místně odděleny, nenáleží jemu, nýbrž Strojovému družstvu truhlářů a dřevoobrábějících řemesel v J., jehož byl společníkem. Předpis § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák. stanoví, že živn. podniky podléhají úrazové pojistné povinnosti, jestliže se při nich užívá parních kotlů nebo takových hnacích přístrojů, které jsou pohybovány živelní silou nebo zvířaty. Podle toho podléhají úrazové pojistné povinnosti živn. podniky, jakým jest také ruční truhlářství odvolatelovo, nejen tehdy, když hnací přístroje — jichž užívání jest zákonnou příčinou pojistné povinnosti — nalézají se místně v rámci živn. podniku, nýbrž i tehdy, když jsou od nich místně odloučeny, pokud se jich jen používá při živn. podniku. Jelikož ze shora vyličeného skutkového stavu vychází, že podnikatel dříve svého ručního truhlářství zpracoval na strojích družstva pro své účely, jest tu pojistná povinnost ručního truhlářství podle první věty § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák. naprosto dána. Tato pojistná povinnost by tu však nebyla, kdyby silostroje v družstevní dílně, nenáležícího k ručnímu truhlářství, užívalo se toliko mimochodem. Avšak podle svrchu provedeného šetření nekonaly se práce obráběcí ve strojní dílně družstevní jen snad výjimečně, nahodile nebo v některém případě, nýbrž od zařazení podniku v r. 1920 trvale, a je jisto, že vykonávání obráběcích prací padalo se zřetelem k daným okolnostem na váhu pro celkový živn. podnik odvolatelův. Není tu tedy podmínky druhé věty § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák. pro neuznání pojistné povinnosti podniku. Jelikož konečně proti zařazení podniku nebylo v min. odvolání předneseno námitek, odpadlo jakékoliv rozhodování v tomto směru.«

O stížnosti uvažil nss toto:

Na sporu jest otázka, zdali truhlářský závod st-lův byl právem podroben úrazovému pojištění podle § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák. z 28. prosince 1887 č. 1 ř. z. z r. 1888 stanovícího, že živn. . . . podniky podléhají pojistné povinnosti úrazové, jestliže 1. se při nich užívá parních kotlů nebo takových hnacích přístrojů, které hnány jsou živelní silou (větrem, vodou, parou, svítiplynem, horkým vzduchem, elektřinou atd.), nebo zvířaty, 2. že však pojistné povinnosti té není, užívá-li se silostroje nenáležícího k zařízení podniku toliko mimochodem.

Žal. úřad zodpověděl spornou otázku kladně, kdežto stížnost hájí stanovisko opačné. Námítky stížnosti možno rozdělit na dvě skupiny: jednak na námítky, brojící proti úsudku úřadu, že jsou splněny předpoklady první věty cit. § 1 odst. 4 č. 2, jednak na námítky potírající názor úřadu, že tu není případ vyloučení pojistné povinnosti podle druhé věty citované normy.

V námitkách první skupiny uplatňuje stížnost, že st-lův truhlářský závod nepodléhal ve sporném období úrazové povinnosti pojistné, ježto

stroje nalézají se v dílně Strojního družstva truhlářů a dřevoobrábějícího průmyslu v J. místně od truhlářské dílny st-lovy vzdálené, jež tedy není součástí st-lovy provozovny a ježto na oněch strojích družstevních pracuje jedině st-l sám a nikoliv jeho dělníci, z jeho zaměstnanců přicházejí do dílny družstevní pouze učňové, avšak nikoliv za účelem práce na strojích, nýbrž za účelem dopravování a odvážení materiálu z dílny st-lovy do dílny družstevní a zpět. — Vývodům těmto nemohl nss přiznati důvodnost.

Podle nesporné skutkové podstaty užívá st-l pro svůj truhlářský závod skutečně hnacích přístrojů, jak je má na mysli shora cit. předpis, které jsou od vlastní dílny st-lovy místně odděleny a nenáleží jemu, nýbrž uvedenému družstvu, jehož je st-l podílníkem. Slouží tudíž tyto stroje účelům závodu st-lova, a jsou tedy k podniku ve vztahu věcném a nikoliv snad ve vztahu odůvodněném pouze osobními momenty. Pak ovšem jest splněna podmínka § 1 odst. 4 č. 2 první věty úraz. zák., že hnacího přístroje se užívá při podniku st-lově. Na tom nemůže nic změnit okolnost, že hnací stroj se nalézá v místnosti odloučené od dílny st-lovy, ježto tím nepřestává jeho věcná spojitost s podnikem st-lovým, tedy jeho užívání při tomto podniku. Jou-li však podle toho splněny objektivní předpoklady pojistné povinnosti podniku st-lova podle cit. normy, jest beze všeho významu, že stroj je obsluhován jen st-lem, tedy podnikatelem samým, že jeho zaměstnanci z obsluhy stroje jsou vyloučeni a že se strojem nepřicházejí do styku. Neboť úrazová pojistná povinnost závisí jedině na užívání hnacího přístroje za modalit shora vyloučených a nevyžaduje, aby zaměstnanci podniku in concreto byli vydáni nebezpečí spojenému se strojovou prací (srov. Boh. A 1518/22, 6068/26, 7564/28, stejně i Budw. A 7450/1910).

Jsou-li však nerozhodny okolnosti, uplatněné v cit. námitce stížnosti, nelze shledati vadu řízení v tom, když žal. úřad tyto okolnosti blíže nezjišťoval.

Za tohoto stavu věci nemohl nss než přisvědčiti úsudku žal. úřadu, že pro pojistnou povinnost závodu st-lova jsou zásadně dány předpoklady, stanovené v první větě cit. předpisu.

Proti názoru žal. úřadu, že tu není případ druhé věty § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák., brojí stížnost námitkou, že nař. rozhodnutí neuvádí důvodů, z kterých čerpá přesvědčení, že vykonávání obráběcích prací padá na váhu pro celkový živn. podnik, tedy v daném případě pro ruční truhlářství st-lovo, zejména že úřad nezjistil rozsah prací provozovaných v ruční dílně truhlářské a rozsah prací u stroje družstevního, nezkoumal, kolik dělníků a učedníků pracuje v truhlářské dílně st-lově a jak dlouho st-l sám v ní pracuje, oba tyto rozsahy činnosti neporovnal a neuvedl, jakým logickým pochodem došel k přesvědčení, že vykonávání obráběcích prací padá na váhu pro celkový podnik st-lův. To, co zjištěno, svědčí po názoru stížnosti o opaku, neboť uváží-li se, že st-l pracoval na družstevních strojích sám v období od 1920 do 1926 dohromady 312 hodin 35 minut, plyne z toho, že použití strojů v dílně družstevní bylo pouze přechodné, dělo se jen mimochodem. Vedle nepatrného počtu hodin mluví prý pro názor stížnosti i okolnost, že st-lovi dělníci, tedy nej-

výkonnější síly, vůbec nikdy ke strojům nepřišli a také samo tvrzení zařadovacího výměru úrazové pojišťovny, že zařazení se stalo do tříd tam uvedených vzhledem k nepatrnému rozsahu strojních prací.

Ani tato námitka není odůvodněna.

V nář. Boh. A 6068/26, na který také stížnost poukazuje, vysloven právní názor shodný s právním stanoviskem žal. úřadu, že pojem »mimochoodem« znamená opak pojmu trvalosti, jenž ovšem nedá se identifikovati s pojmem nepřetržitosti, zajisté však znamená jen takové používání, které aspoň poměrně je závažné. Z okolností však, že určité práce se pravidelně opakují, nenásleduje ještě nutně logický závěr, že práce ty jsou trvalé v naznačeném smyslu, ani že naopak se konají jen mimochoodem. Otázku, zdali určité práce se konají jen mimochoodem a nezakládají tak pojistnou povinnost, či zdali se konají trvale, nutno posuzovati podle toho, zdali vykonávání prací těch se zřetelem k daným okolnostem padá na váhu pro celkový živn. podnik. Na tomto výkladu zákona setrvává nss i v daném případě a uvažuje takto dále:

Jde-li při používání hnacího přístroje (silostroje) o nutnou nebo aspoň závažnou složku výrobního procesu dotyčného podniku, jakou jest beze sporu strojová úprava materiálu potřebného k výrobě nebo k dokončení truhlářského výrobku, podává se z toho důsledně, že ono užívání stroje padá na váhu pro celkový truhlářský podnik, čehož by nebylo jen tenkrát, kdyby podnikatel, v daném případě tedy st-l, dotčené práce si obstarával zpravidla jinak, snad ruční prací nebo odebráním materiálu již strojově zpracovaného, a tak používání stroje při jeho podniku tvořilo v rámci celkové výroby výjimku, zjev je a nahodilý, ojedinělý. Že by v daném případě šlo o takovéto výjimečné používání strojů družstevních, netvrdil st-l během správního řízení a netvrdí ani ve stížnosti.

Žal. úřad provedl šetření u Strojového družstva truhlářů v J., jehož výsledek, podávající rozsah prací st-lových na strojích družstevních, byl podle jednotlivých ročních období v nář. rozhodnutí podrobně uveden. — Vezme-li se v úvahu, že st-l nikdy netvrdil, že obráběcí práce pro své truhlářství obstarává ještě jinak nežli na strojích družstevních, a přihlédne-li se k výkazu družstva o těchto strojních pracích, podle něhož st-l ve sporném období používal oněch družstevních strojů rok co rok, celkem po 312 hodin 35 minut, třeba uznati, že žal. úřad měl postačitelý skutkový podklad pro svůj stížností napadený závěr, že nešlo o používání strojů mimochoodem, kterýžto závěr podporují i nesporné okolnosti, že st-l užíval družstevních strojů pro svůj závod po léta bez větších časových intervalů, a to jak zřejmo z podrobného výkazu, předloženého st-lem samým, ve více nežli 400 různých dnech, byť i v jednotlivé dny jen krátce.

Okolnosti, na něž stížnost se odvolává, že strojní práce ty v poměru k pracím ručním, provozovaným ve vlastní dílně st-lově, zabíraly jen málo času, že úrazová pojišťovna sama uznala nepatrný jich rozsah a že na strojích se nezaměstnávaly nejvýkonnější síly, t. j. dělníci st-lovi, nemohou užívání zmíněného strojního zařízení kvalifikovati jako používání »mimochoodem«, ježto tyto okolnosti nevylučují trvalost užívání, jak shora byla definována.